

Judecătoria Ialoveni
Judecător: Al. Sandu
Curtea de Apel Chișinău
Judecători: L. Bulgac, D. Manole și Gr. Dașchevici

DECIZIE

17 ianuarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecător
judecătorii:

Tatiana Vieru

Dumitru Visternicean, Luiza Gafton
Ion Druță și Iuliana Oprea

examinînd recursul declarat de Afteni Andrei, Afteni Pelaghia, Avram Vitalie, Bălan Ioan, Bulgari Ivan, Bulagari Agafia, Bulgari Gheorghii, Crîșmaru Vasile, Carabeț Iurie, Cazacu Ana, Zîrcu Iurii, Dicusari Andrei, Igantiuc Axenia, Gurschii Gheorghii, Leu Nicolae, Graminscaia Domnica, Leu Elena, Leu Ecaterina, Melenciuc Anastasia, Melenciuc Iulita, Melenciuc Gheorghe, Mursa Sergiu, Munteanu Alexandra, Munteanu Vladimir, Palancica Domnica, Palancica Vasile, Racu Vasile, Racu Ana, Ursu Ivan, Ursu Anastasia, Ursu Vasile, Zloghin Iurie, Palancica Valentin și Palancica Domnica,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Afteni Andrei, Afteni Pelaghia, Avram Vitalie, Bălan Ioan, Bulgari Ivan, Bulagari Agafia, Bulgari Gheorghii, Crîșmaru Vasile, Carabeț Iurie, Cazacu Ana, Zîrcu Iurii, Dicusari Andrei, Igantiuc Axenia, Gurschii Gheorghii, Leu Nicolae, Graminscaia Domnica, Leu Elena, Leu Ecaterina, Melenciuc Anastasia, Melenciuc Iulita, Melenciuc Gheorghe, Mursa Sergiu, Munteanu Alexandra, Munteanu Vladimir, Palancica Domnica, Palancica Vasile, Racu Vasile, Racu Ana, Ursu Ivan, Ursu Anastasia, Ursu Vasile, Zloghin Iurie, Palancica Valentin și Palancica Domnica împotriva Cooperativei de Întreprinzător „Horea Service” cu privire la încetarea proprietății comune pe cote – părți prin împărțire,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017, prin care apelul declarat de Afteni Andrei, Afteni Pelaghia, Avram Vitalie, Bălan Ioan, Bulgari Ivan, Bulagari Agafia, Bulgari Gheorghii, Crîșmaru Vasile, Carabeț Iurie, Cazacu Ana,

Zîrcu Iurii, Dicusari Andrei, Igantiuc Axenia, Gurschii Gheorghii, Leu Nicolae, Graminscaia Domnica, Leu Elena, Leu Ecaterina, Melenciuc Anastasia, Melenciuc Iulita, Melenciuc Gheorghe, Mursa Sergiu, Munteanu Alexandra, Munteanu Vladimir, Palancica Domnica, Palancica Vasile, Racu Vasile, Racu Ana, Ursu Ivan, Ursu Anastasia, Ursu Vasile, Zloghin Iurie, Palancica Valentin și Palancica Domnica a fost respins, fiind menținută hotărîrea Judecătorei Ialoveni din 30 iunie 2016,

A C O N S T A T A T:

La 3 iunie 2014, Afteni Andrei, Afteni Pelaghia, Avram Vitalie, Bălan Ioan, Bulgari Ivan, Bulagari Agafia, Bulgari Gheorghii, Crîșmaru Vasile, Carabeț Iurie, Cazacu Ana, Zîrcu Iurii, Dicusari Andrei, Igantiuc Axenia, Gurschii Gheorghii, Leu Nicolae, Graminscaia Domnica, Leu Elena, Leu Ecaterina, Melenciuc Anastasia, Melenciuc Iulita, Melenciuc Gheorghe, Mursa Sergiu, Munteanu Alexandra, Munteanu Vladimir, Palancica Domnica, Palancica Vasile, Racu Vasile, Racu Ana, Ursu Ivan, Ursu Anastasia, Ursu Vasile, Zloghin Iurie, Palancica Valentin și Palancica Domnica au depus cerere de chemare în judecată împotriva Cooperativei de Întreprinzător „Horea Service” cu privire la încetarea proprietății comune pe cote – părți prin împărțire.

În motivarea pretențiilor au indicat că fiecare reclamant deține certificatul de proprietate privată potrivit căruia Agenția teritorială Hâncești pe lângă Ministerul privatizării și administrării proprietății de stat al Republicii Moldova a autentificat dreptul de proprietate asupra cotei patrimoniale a fiecărui reclamant din patrimoniul Gospodăriei Agricole „Acord – Succes”, în temeiul procesului verbal nr. 6 din 20 septembrie 1999.

Reclamanții au mai invocat că din patrimoniul Gospodăriei Agricole „Acord – Succes” le revine construcții în valoare de 139081 lei, mașini și utilaje în valoare de 25876 lei, mijloace circulante în valoare de 50661 lei, iar în total valoarea cotelor patrimoniale constituie 315618 lei.

Au mai specificat că patrimoniul fostei Gospodării Colective GA „Horești” reevaluat din CAPC „Acord-Succes” nu poate fi împărțit fără acordul tuturor coproprietarilor inclusiv și acelor care cu cotele lor patrimoniale au intrat în componența Cooperativei de Întreprinzător „Horea-Service”.

Conșideră reclamanții că divizarea este o operațiune juridică prin care se solicită încetarea stării de coproprietate ori de indiviziune, în sensul că bunul sau bunurile pe cote-părți sunt împărțite între copărtași, fiecare devenind proprietar exclusiv asupra unei părți determinate sau asupra unui bun dintre cele care formează obiectul coproprietății. În astfel de cazuri, dreptul de proprietate comună se transformă într-un drept exclusiv.

Dreptul oricărui coproprietar de a cere partajul este imprescriptibil, pe motiv că, copărtașii au la dispoziție posibilitatea de a sista această stare de coproprietate atunci când ei o doresc.

Rațiunile pentru care reclamanții au apelat instanța de judecată, constau în faptul că sunt posibile abuzuri din partea pîrîtului care se află în posesia bunurilor, există pericolul uzurpării dreptului prin uzucapiune și o serie de dificultăți în administrare, care sunt tot atâtea surse de conflicte nedorite.

Cu toată îngăduința pe care și-o pot acorda reciproc coproprietarii, principiile proprietății și exercitarea efectivă a prerogativelor proprietății este în realitate stânjenită.

Reclamanții au mai precizat că începând cu anul 1997 și pînă în prezent toate bunurile mobile și imobile nu sunt administrate eficient din partea pîrîtului, iar unele deja nu mai există. Totodată, administratorului cooperativei, i se permite și înstrăinarea bunurilor fără a dispune de acordul tuturor coproprietarilor.

Divizarea sau partajul solicitat de reclamanți este apreciată ca fiind cea mai eficientă cale de lichidare a indiviziunii.

Reclamanții au mai opinat că partajul se poate realiza în două moduri, prin acordul părților și prin justiție. Așadar, partajul judiciar sau divizarea judecătorească intervine atunci când nu s-a putut realiza partajul voluntar sau în cazurile când acesta este obligatoriu. În cele mai dese situații, justificarea partajului judiciar este determinată de neînțelegerile între coproprietari.

Prin acțiunea de partajare reclamanții urmăresc ca dreptul fiecărui dintre ei pe care îl au asupra bunului sau a masei de bunuri supuse partajului, să fie înlocuit cu un drept exclusiv și divizibil asupra unor bunuri precis determinate, concrete, care să fie atribuite în lotul ce revine fiecăruia dintre copărtași și astfel să înceteze imixtiunea celorlalți în modul de exercitarea a atributelor dreptului de proprietate.

Consideră reclamanții că legiuitorul a determinat două posibilități conexe de partajarea bunurilor dintre coproprietari, partajarea în natură a bunurilor care fac obiectul indiviziunii. Atribuirea în natură are loc prin formarea de loturi egale (sau rezultă din numărul reclamanților și valoarea cotelor) și atribuirea bunurilor în proprietatea exclusivă a reclamanților-copărtași, ceilalți copărtași urmând să primească echivalentul bănesc al cotelor la care au dreptul.

La această modalitatea se recurge când bunul nu poate fi partajat comod în natură, deoarece este indivizibil, s-ar putea distruge prin formarea mai multor bunuri din el, divizarea în natură este imposibilă pentru că bunul ar putea fi distrus. Astfel, se va pune capăt coproprietății, prin atribuirea bunului unora dintre copărtași, urmând ca ceilalți să primească echivalentul în bani al valorii la care au dreptul.

Pentru ca atribuirea să fie echitabilă se va aprecia o serie de împrejurări, cum sunt cotele părți ale copărtașilor, natura bunului, ocupația copărtașilor, timpul de folosire, necesitatea asupra bunurilor, profesia legată de acestea bunuri, posibilități de punere în valoare a acestora bunuri, etc.

Solicită reclamantii partajarea bunurilor mobile și imobile, prin atribuirea în natură în beneficiul lor cu titlu de lot egal, potrivit cotelor-valorice ce rezultă din certificatele de proprietate privată a următoarelor bunuri:

Construcții: stația de alimentare (PECO), numărul de inventariere 1042, anul construcției 1970, uzura în anul 1997 a constituit 85,1%, valoarea fiind estimată la 1988 lei; casa mecanizatorului număr de inventariere 1018, darea în exploatare 1997, valoarea fiind estimată la 15282 lei; număr cadastral XXXXX; depozitul materialelor de prelucrare numărul de inventariere 1035 darea în exploatare 1968, valoarea fiind estimată la suma de 547 lei; garaj cu anexe, numărul de inventariere 1026, darea în exploatare în 1968, volumul uzurii pentru anul 1997 a fost 73,7 %, valoare fiind estimată la suma de 98664 lei, număr cadastral XXXXX; cântarul auto, numărul de inventariere 1047, anul dării în exploatare 1980, volumul uzurii pentru anul 1997 – 14,3 %, valoare fiind estimată la suma de 4183 lei, numărul cadastral XXXXX; șopron brigăzii de tractoare numărul de inventariere 1020, valoarea fiind estimată la suma de 1002 lei, casa brigăzii de tractoare număr de inventariere 1018 valoarea 15282 lei, nr cadastral XXXXX.

Mașini și utilaje: tractor de model „MTZ-80” anul fabricației 1991, motorul nr. 765050, șasiu nr. 753541, număr de înmatriculare CU-A 386, uzura 13,1%, valoarea fiind estimată la suma de 37108 lei; remorca de model „2 PTS-4”, șasiu 219228, anul fabricației 1991, numărul 221 seria CU-RT, valoarea fiind estimată la suma de 2231 lei; semănător număr de inventariere 256 de model „SUR-29M”, anul fabricației 1997, valoare fiind estimată la suma de 18524 lei; cultivator număr de inventariere 115, model „KRH-4.2”, anul fabricației 1988, valoarea fiind estimată la suma de 2399 lei; grapă, anul fabricației 1995, valoarea fiind estimată la suma de 7150 lei; porțile autoparcului, anul fabricației 1985, uzura constituie 61,2 %, valoarea fiind estimată la suma de 606 lei; semănătoare de model CPC-6, anul producției 1988, uzura 60,1%, valoarea fiind estimată la suma de 2684 lei; utilaj de model ZKK-6A, anul producției 1986, uzura 45,8%, valoarea fiind estimată la suma de 5171 lei; borona model BDT-7, anul producției 1988, uzura 35,3 %, valoarea fiind estimată la suma de 2053 lei; borona model BDST-2.5., anul producției 1987, uzura 30,2 %, valoarea fiind estimată la suma de 1006 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Ialoveni din 22 iunie 2016, au fost înlocuiți reclamantii Dogot Ana și Dogot Ivan cu succesorul în drepturi prin procedura cotelor valorice Zîrcu Iurii, reclamantul Mursa Vasile decedat, cu succesorul în drepturi Mursa Sergiu și reclamantul Ursu Ana decedată, cu succesorul în drepturi Ursu Ivan (f.d. 158, vol. III).

Prin hotărârea Judecătoriei Ialoveni din 30 iunie 2016, cererea de chemare în judecată depusă de Afteni Andrei, Afteni Pelaghia, Avram Vitalie, Bălan Ioan, Bulgari Ivan, Bulagari Agafia, Bulgari Gheorghii, Crîșmaru Vasile, Carabeț Iurie, Cazacu Ana, Zîrcu Iurii, Dicusari Andrei, Igantiuc Axenia, Gurschii Gheorghii, Leu Nicolae, Graminscaia Domnica, Leu Elena, Leu Ecaterina, Melenciuc Anastasia,

Melenciuc Iulita, Melenciuc Gheorghe, Mursa Sergiu, Munteanu Alexandra, Munteanu Vladimir, Palancica Domnica, Palancica Vasile, Racu Vasile, Racu Ana, Ursu Ivan, Ursu Anastasia, Ursu Vasile, Zloghin Iurie, Palancica Valentin și Palancica Domnica împotriva Cooperativei de Întreprinzător „Horea Service” cu privire la încetarea proprietății comune pe cote – părți prin împărțire, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d. 160, 162-169, vol. III).

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a concluzionat că motivele invocate în cererea de chemare în judecată nu se încadrează în prevederile legii.

La 4 iulie 2016, Afteni Andrei, Afteni Pelaghia, Avram Vitalie, Bălan Ioan, Bulgari Ivan, Bulagari Agafia, Bulgari Gheorghii, Crîșmaru Vasile, Carabeț Iurie, Cazacu Ana, Zîrcu Iurii, Dicusari Andrei, Igantiuc Axenia, Gurschii Gheorghii, Leu Nicolae, Graminscaia Domnica, Leu Elena, Leu Ecaterina, Melenciuc Anastasia, Melenciuc Iulita, Melenciuc Gheorghe, Mursa Sergiu, Munteanu Alexandra, Munteanu Vladimir, Palancica Domnica, Palancica Vasile, Racu Vasile, Racu Ana, Ursu Ivan, Ursu Anastasia, Ursu Vasile, Zloghin Iurie, Palancica Valentin și Palancica Domnica au declarat apel împotriva hotărîrii primei instanțe, solicitînd admiterea acestuia, casarea hotărîrii Judecătoria Ialoveni din 30 iunie 2016 și emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea apelului a indicat că prima instanță la adoptarea hotărîrii nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii în fond, concluziile expuse în hotărîre sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, fiind încălcate și aplicate eronat normele de drept procedural.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017, apelul declarat de Afteni Andrei, Afteni Pelaghia, Avram Vitalie, Bălan Ioan, Bulgari Ivan, Bulagari Agafia, Bulgari Gheorghii, Crîșmaru Vasile, Carabeț Iurie, Cazacu Ana, Zîrcu Iurii, Dicusari Andrei, Igantiuc Axenia, Gurschii Gheorghii, Leu Nicolae, Graminscaia Domnica, Leu Elena, Leu Ecaterina, Melenciuc Anastasia, Melenciuc Iulita, Melenciuc Gheorghe, Mursa Sergiu, Munteanu Alexandra, Munteanu Vladimir, Palancica Domnica, Palancica Vasile, Racu Vasile, Racu Ana, Ursu Ivan, Ursu Anastasia, Ursu Vasile, Zloghin Iurie, Palancica Valentin și Palancica Domnica a fost respins, fiind menținută hotărîrea Judecătoria Ialoveni din 30 iunie 2016 (f.d. 72, 74-87, vol. IV).

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelanți sunt neîntemeiate și nu și-au găsit reflectarea în probele acumulate la materialele dosarului.

Astfel, instanța de apel a indicat că prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și incorect a aplicat normele de drept material și procedural, în consecință adoptînd o hotărîre întemeiată.

Invocînd ilegalitatea deciziei instanței de apel, la 21 septembrie 2017, Afteni Andrei, Afteni Pelaghia, Avram Vitalie, Bălan Ioan, Bulgari Ivan, Bulagari Agafia, Bulgari Gheorghii, Crîșmaru Vasile, Carabeț Iurie, Cazacu Ana, Zîrcu Iurii, Dicusari

Andrei, Igantiuc Axenia, Gurschii Gheorghii, Leu Nicolae, Graminscaia Domnica, Leu Elena, Leu Ecaterina, Melenciuc Anastasia, Melenciuc Iulita, Melenciuc Gheorghe, Mursa Sergiu, Munteanu Alexandra, Munteanu Vladimir, Palancica Domnica, Palancica Vasile, Racu Vasile, Racu Ana, Ursu Ivan, Ursu Anastasia, Ursu Vasile, Zloghin Iurie, Palancica Valentin și Palancica Domnica, a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în prima instanță.

În motivarea recursului a invocat că afit instanța de apel, cît și prima instanță nu au constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a apricinii, fiind aplicate eronat normele de drept material.

Instanța de recurs constată că la dosar este anexată scrisoarea Curții de Apel Chișinău, prin care copia deciziei instanței de apel a fost expediată în adresa părților (f.d. 94, vol. IV), fiind recepționată de către recurenți la 7 august 2017 (f.d. 92, vol. IV).

Potrivit art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Prin urmare, instanța de recurs constată că recursul a fost declarat în termen.

La 27 octombrie 2017 în adresa intimatului a fost expediată copia recursului, iar la 27 noiembrie 2017, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința prin care intimatul a solicitat declararea recursului inadmisibil.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele cauzei rezultă că la 3 iunie 2014, Afteni Andrei, Afteni Pelaghia, Avram Vitalie, Bălan Ioan, Bulgari Ivan, Bulagari Agafia, Bulgari Gheorghii, Crîșmaru Vasile, Carabeț Iurie, Cazacu Ana, Zîrcu Iurii, Dicusari Andrei, Igantiuc Axenia, Gurschii Gheorghii, Leu Nicolae, Graminscaia Domnica, Leu Elena, Leu Ecaterina, Melenciuc Anastasia, Melenciuc Iulita, Melenciuc Gheorghe, Mursa Sergiu, Munteanu Alexandra, Munteanu Vladimir, Palancica Domnica, Palancica Vasile, Racu Vasile, Racu Ana, Ursu Ivan, Ursu Anastasia, Ursu Vasile, Zloghin Iurie, Palancica Valentin și Palancica Domnica au depus cerere de chemare în judecată împotriva Cooperativei de Întreprinzător „Horea Service”, prin care au solicitat partajarea bunurilor mobile și imobile, prin atribuirea în natură în beneficiul lor cu titlu de lot egal, potrivit cotelor-valorice ce rezultă din certificatele de proprietate privată a următoarelor bunuri: Construcții: stația de alimentare (PECO),

numărul de inventariere 1042, anul construcției 1970, uzura în anul 1997 a constituit 85,1%, valoarea fiind estimată la 1988 lei; casa mecanizatorului număr de inventariere 1018, darea în exploatare 1997, valoarea fiind estimată la 15282 lei; număr cadastral XXXXX; depozitul materialelor de prelucrare numărul de inventariere 1035 darea în exploatare 1968, valoarea fiind estimată la suma de 547 lei; garaj cu anexe, numărul de inventariere 1026, darea în exploatare în 1968, volumul uzurii pentru anul 1997 a fost 73,7 %, valoare fiind estimată la suma de 98664 lei, număr cadastral XXXXX; cântarul auto, numărul de inventariere 1047, anul dării în exploatare 1980, volumul uzurii pentru anul 1997 – 14,3 %, valoare fiind estimată la suma de 4183 lei, numărul cadastral XXXXX; șopron brigăzii de tractoare numărul de inventariere 1020, valoarea fiind estimată la suma de 1002 lei, casa brigăzii de tractoare număr de inventariere 1018 valoarea 15282 lei, nr cadastral XXXXX. Mașini și utilaje: tractor de model „MTZ-80” anul fabricației 1991, motorul nr. 765050, șasiu nr. 753541, număr de înmatriculare CU-A 386, uzura 13,1%, valoarea fiind estimată la suma de 37108 lei; remorca de model „2 PTS-4”, șasiu 219228, anul fabricației 1991, numărul 221 seria CU-RT, valoarea fiind estimată la suma de 2231 lei; semănător număr de inventariere 256 de model „SUR-29M”, anul fabricației 1997, valoare fiind estimată la suma de 18524 lei; cultivator număr de inventariere 115, model „KRH-4.2”, anul fabricației 1988, valoarea fiind estimată la suma de 2399 lei; grapă, anul fabricației 1995, valoarea fiind estimată la suma de 7150 lei; porțile autoparcului, anul fabricației 1985, uzura constituie 61,2 %, valoarea fiind estimată la suma de 606 lei; semănătoare de model CPC-6, anul producției 1988, uzura 60,1%, valoarea fiind estimată la suma de 2684 lei; utilaj de model ZKK-6A, anul producției 1986, uzura 45,8%, valoarea fiind estimată la suma de 5171 lei; borona model BDT-7, anul producției 1988, uzura 35,3 %, valoarea fiind estimată la suma de 2053 lei; borona model BDST-2.5., anul producției 1987, uzura 30,2 %, valoarea fiind estimată la suma de 1006 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Ialoveni din 30 iunie 2016, menținută prin Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017, cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție analizând situația de fapt din prezenta speță, în coroborate cu probele atașate la dosar, menționează că este prematură concluzia primei instanțe, menținută prin decizia instanței de apel.

Or, soluțiile instanțelor ierarhic inferioare vin în contradicție cu circumstanțele cauzei, instanțele de judecată respingând acțiunea pe motiv că certificatele de proprietate privată nu au fost înregistrate în modul corespunzător.

În acest sens, instanța de recurs precizează că la dosar sunt anexate înscrisuri ce confirmă dreptul de proprietate a fiecărui reclamant-recurent asupra cotelor părți din patrimoniul Gospodăriei Agricole „Acord – Succes” și anume certificatele de proprietate privată autentificate de către Agenția teritorială Hîncești a Ministerului

Privatizării și Administrării Proprietății de Stat al RM, iar o parte din aceste certificate au fost înregistrate la Întreprinderea de Stat „Cadastru”, filiala corespunzătoare (f.d. 35-172, vol. I).

Totodată, Colegiul punctează că certificatele de proprietate privată au fost eliberate pe numele recurenților-reclamanți în baza deciziei de privatizare a patrimoniului agricol din Gospodăria Agricolă „Horăști” procesul verbal nr. 6 din 20 septembrie 1997.

Prin urmare, avînd în vedere că dreptul de proprietate a recurenților-reclamanți asupra cotelor valorice din patrimoniului agricol al Gospodăriei Agricole „Horăști”, a apărut în baza deciziei Comisiei de privatizare din 20 septembrie 1997, instanța de recurs consideră relevant de a reliefa prevederile art. 132 Cod civil din 1964 (în vigoare la dat privatizării), care statuează expres că dreptul de proprietate (dreptul de administrare operativă) se naște la dobînditorul de bază de contract al bunurilor din momentul transmiterii obiectului, dacă legea sau contractul nu prevede altceva. Dacă contractul de înstrăinare a lucrului trebuie să fie înregistrat dreptul de proprietate ia naștere din momentul înregistrării.

Instanța de recurs, prin prisma normei de drept material citată, punctează că la rejudecare instanța de apel urmează să ia în considerație faptul că în speță, bunurile Gospodăriei Agricole „Horăști” au fost privatizate la 20 septembrie 1997, iar circumstanțele respective impun aplicabilitatea prevederilor Codului civil din 1964 (în vigoare la data respectivă), în sensul determinării apariției dreptului de proprietate asupra bunurilor privatizate.

Or, este neîntemeiată concluzia instanțelor de judecată inferioare prin care au opinat că reclamanții-recurenți nu au prezentat careva probe incontestabile care să confirme că și-au materializat certificatele de proprietate în partea mijloacelor fixe prin trecerea în Registrul bunurilor imobile a valorii bunurilor deținute și a procentului deținut în fiecare clădire a fostei gospodării colective.

Colegiul punctează că abordarea respectivă este eronată, pe motiv că codul civil nou a intrat în vigoare la 22 iunie 2002, momentul publicării în Monitorul Oficial al R.Moldova, iar raporturile juridice din speță au avut loc pînă la data intrării în vigoare a noului cod civil.

Mai mult decît atît, instanța de recurs critică poziția instanțelor de judecată inferioare enunțată mai sus și constată superficialitatea judecării cauzei, deoarece, nu s-a luat în calcul faptul că o parte din certificatele de proprietate privată atașate la dosar au fost înregistrate la Întreprinderea de Stat „Cadastru”, filiala corespunzătoare.

Astfel, Colegiul menționează că atît prima instanță, cît și instanța de apel, nu au cercetat sub toate aspectele probele anexate la dosar și eronat au aplicat prevederile legii stabilite în acest sens, în consecință adomînd o decizie neîntemeiată.

În susținerea poziției respective, instanța de recurs menționează că atît prima instanță, cît și instanța de apel nu au dat aprecierea corespunzătoare certificatelor de proprietate privată autentificate de către Agenția teritorială Hîncești a Ministerului

Privatizării și Administrării Proprietății de Stat al RM, eliberare reclamanților-recurenți în anul 1997.

Colegiul precizează că potrivit art. 130 alin. (1)-(3) CPC, instanța judecătorească apreciază probele bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

Instanța de recurs specifică faptul că circumstanțele relatate supra atrag încălcarea dreptului recurenților-reclamanți la un proces echitabil, respectarea căruia este accentuată și în jurisprudența constantă a Curții Europene pentru Drepturile Omului.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată. Concomitent, conform art. 241 alin. (5) CPC, în motivare se indică circumstanțele pricinii constatate de instanță, probele care se întemeiază concluziile ei privitor la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 373 CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepția cazurilor când consimte și când hotărârea este atacată și de alți participanți la proces.

În sprijinul normelor naționale vin și reglementările Curții Europene pentru Drepturile Omului, jurisprudența căreia își are izvorul în dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri de a beneficia de respectarea acestor norme, fiind piloni de bază ai dreptului la un proces echitabil.

La rejudecarea cauzei, se va ține cont de criticile invocate în textul deciziei și se va înlătura omisiunile admise, pentru asigurarea unei judecări corecte și legale a pretențiilor înaintate.

Din considerentele menționate, avînd în vedere faptul că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii pentru rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Se admite recursul declarat de Afteni Andrei, Afteni Pelaghia, Avram Vitalie, Bălan Ioan, Bulgari Ivan, Bulagari Agafia, Bulgari Gheorghii, Crîșmaru Vasile, Carabeț Iurie, Cazacu Ana, Zîrcu Iurii, Dicusari Andrei, Igantiuc Axenia, Gurschii Gheorghii, Leu Nicolae, Graminscaia Domnica, Leu Elena, Leu Ecaterina, Melenciuc Anastasia, Melenciuc Iulita, Melenciuc Gheorghe, Mursa Sergiu, Munteanu Alexandra, Munteanu Vladimir, Palancica Domnica, Palancica Vasile, Racu Vasile, Racu Ana, Ursu Ivan, Ursu Anastasia, Ursu Vasile, Zloghin Iurie, Palancica Valentin și Palancica Domnica.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 29 iunie 2017, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Afteni Andrei, Afteni Pelaghia, Avram Vitalie, Bălan Ioan, Bulgari Ivan, Bulagari Agafia, Bulgari Gheorghii, Crîșmaru Vasile, Carabeț Iurie, Cazacu Ana, Zîrcu Iurii, Dicusari Andrei, Igantiuc Axenia, Gurschii Gheorghii, Leu Nicolae, Graminscaia Domnica, Leu Elena, Leu Ecaterina, Melenciuc Anastasia, Melenciuc Iulita, Melenciuc Gheorghe, Mursa Sergiu, Munteanu Alexandra, Munteanu Vladimir, Palancica Domnica, Palancica Vasile, Racu Vasile, Racu Ana, Ursu Ivan, Ursu Anastasia, Ursu Vasile, Zloghin Iurie, Palancica Valentin și Palancica Domnica împotriva Cooperativei de Întreprinzător „Horea Service” cu privire la încetarea proprietății comune pe cote – părți prin împărțire, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în instanța de apel – Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecător
judecători

Tatiana Vieru

Dumitru Visternicean

Luiza Gafton

Ion Druță

Iuliana Oprea